

Záver z odborného seminára

"Revitalizácia brownfieldov a verejných priestranstiev prostredníctvom krajinárskych výstav", ktorý organizovalo Združenie pre urbanizmus a územné plánovanie na Slovensku pri SAS (ZUUPS) v spolupráci s Úradom vlády SR, s URBIONom a so Slovenskou technickou univerzitou v Bratislave a konal sa na Úrade vlády SR dňa 24. 1. 2012

V utorok 24. 1. 2012 zorganizovalo Združenie pre urbanizmus a územné plánovanie na Slovensku pri Spolku architektov Slovenska v spolupráci s Úradom vlády SR, URBIONom a Slovenskou technickou univerzitou v Bratislave seminár na tému **"Revitalizácia brownfieldov a verejných priestranstiev prostredníctvom krajinárskych výstav"**. Seminár sa konal na Úrade vlády SR pod záštitou pána Martina Kováča, splnomocnenca vlády SR pre územnú samosprávu, integrovaný manažment povodí a krajiny.

Účastníci seminára prejavujú týmto vyhlásením záujem zúčastnenej odbornej verejnosti a orgánov samosprávy podporiť v budúcom období systémovú intenzívnu revitalizáciu obcí na Slovensku, pričom osobitný potenciál vidia v možnosti vytvoriť Program krajinárskych výstav, ktorý by bol nástrojom na komplexnú realizáciu revitalizačných zásahov na území vybraných miest a obcí v rámci implementácie Európskeho dohovoru o krajine v SR.

Cieľ Programu krajinárskych výstav: Program krajinárskych výstav má na základe bohatých skúseností z Nemecka a Rakúska potenciál stať sa programom na podporu skvalitnenia života v mestách i na vidieku. Cieľom Programu krajinárskych výstav je podpora revitalizácie zdevastovaných alebo nevyužitých plôch, tvorba novej kvality verejných priestorov, podpora udržateľného územného a regionálneho rozvoja, využitie krajinného potenciálu v území, zachovanie identity mestských a vidieckych sídel, skvalitnenie vnútro sídelného dizajnu, životného prostredia intravilánov obcí a ich bezprostredného okolia, obnova kolobehu vody v riešenom území, zvyšovanie podielu vegetačného krytu v prírodnom i urbánnom území ako i prípadné odstránenie niektorých environmentálnych záťaží.

Synergický pozitívny vplyv systému krajinárskych výstav je overený v SRN už 60-ročnou tradíciou týchto výstav a od roku 1951 bolo v SRN s úspechom zorganizovaných cca 150 krajinárskych výstav, pomocou ktorých boli riešené rôzne sociálne, hospodárske i environmentálne problémy v závislosti od momentálnej spoločenskej situácie. Výsledky 60-ročného programu výstav v SRN ako i skúsenosti z prípravy výstav v Chebe (ČR) je možné hodnotiť vysoko pozitívne.

Účastníci seminára konštatovali, že:

- stupňujúca sa záťaž najmä urbánneho územia si vyžaduje primerané kroky na podporu skvalitnenia bývania, životného prostredia i sociálnych vzťahov,
- si uvedomujú potrebu systematického riešenia rozvoja urbánneho prostredia, kde je najvyššia intenzita obyvateľov, najväčšie sociálne napätie a často narušené vzťahy,
- si uvedomujú potrebu čeliť negatívnym dôsledkom extenzívneho rozvoja sídiel, najmä obmedziť urbanizovanie otvorenej krajiny popri súčasnej existencii rozsiahlych devastovaných plôch v urbánnom i krajinnom prostredí obcí, ktoré je možné revitalizovať a využívať,
- pri regenerácii sídiel a revitalizácii krajiny je potrebné klásť dôraz na zlepšenie využívania dažďových vôd v krajine vrátane potreby zvyšovania podielu vegetačného krytu v území (napr. cez Program revitalizácie krajiny a integrovaného manažmentu

povodí SR predstavený na seminári), čo bude mať pozitívny vplyv na obnovu klimatických a ekosystémových funkcií krajiny,

- pri udržaní kvality životného prostredia je potrebné eliminovať znečisťujúce látky v ovzduší zvyšovaním podielu vegetačných plôch v urbánnom krajinnom prostredí,
- na riešenie zdevastovaných území (prípadne brownfieldov) nemajú obce dostatok finančných prostriedkov a finančná podpora zo strany štátu nie je zatiaľ postačujúca, avšak je nutná,
- krajinárske výstavy prinášajú čiastočnú návratnosť investície vloženéj do revitalizácie zaťažených území či skvalitnených verejných priestranstiev, toto konštatovanie vyplýva zo skúseností SRN a ČR,
- prostredníctvom krajinárskych výstav je možné prispieť k efektívnejšej implementácii Európskeho dohovoru o krajine.

Účastníci seminára predpokladajú nasledovné prínosy Programu krajinárskych výstav:

1. Revitalizácia devastovaných území a ich prinavrátenie do aktívneho funkčného využitia.
2. Rekonštrukcia a obnova verejných i historických parkov.
3. Podpora lokálnej a regionálnej identity a identifikácie sa obyvateľov so svojou obcou
4. Podpora zamestnanosti.
5. Prezentácia regiónu.
6. Rozvoj cestovného ruchu a zvýšenie atraktivity sídiel.
7. Podpora rekreačných a voľnočasových aktivít v prímestských oblastiach.
8. Zvyšovanie podielu vegetácie v urbánnom i krajinnom prostredí.
9. Obnova retenčnej schopnosti krajiny zadržiavať dažďovú vodu a vodu v pôde.
10. Eliminácia podielu znečisťujúcich látok v ovzduší.

Účastníci seminára na základe vyššie uvedeného odporúčajú vláde SR:

1. Vytvoriť samostatný "**Program krajinárskych výstav**" na podporu skvalitnenia urbánneho prostredia a predchádzania negatívnym dôsledkom extenzívneho rozvoja sídiel, najmä obmedzenia urbanizovania otvorenej krajiny. Pre realizáciu Programu vytvoriť systém odborného, organizačného i finančného zabezpečenia výstav so spoluúčasťou obcí.
2. Využiť Program prioritne ako jeden z nástrojov na revitalizáciu devastovaných plôch v rámci urbánneho prostredia (brownfieldov) a poškodených a nevyužitých úsekov krajiny, zlepšenie kolobehu vody v krajine a využívanie dažďových vôd v krajine, zvyšovanie podielu vegetačného krytu v území ako základného predpokladu pre obnovu klimatických a ekosystémových funkcií krajiny.
3. Pripraviť pilotný projekt krajinárskej výstavy, v rámci ktorého odporúčame jednak riešiť konkrétne plochy vo vybranom meste a zároveň vytvoriť systém dlhodobého udržania Programu krajinárskych výstav.

Účastníci seminára tieto Závery vydávajú ako podnet na prípravu Programu krajinárskych výstav, uznávajú potrebu takéhoto komplexného Programu s pozitívnym dopadom na environmentálnu, urbanisticko-architektonickú, hospodársku i sociálnu sféru života.

V Bratislave, 20. 2. 2012

Prítomní: podľa priloženej prezenčnej listiny